

Villa Barbaro 2013 maart Jan de Jong huis

UIT: <http://umrb5villabarbaro.blogspot.com/2013/03/jan-de-jong-huis-niet-rennaissance.html>

Jan de Jong

Naast Dom van der Laan was er nog een architect die besloot om zijn kunde over het plastisch getal en de gulden snede toe te passen in de Architectuur. Jan de Jong, geboren op 19 juli 1917 in het Brabantse Lith was er vroeg van overtuigd om architect te worden. Hij volgde Bouwkundig onderwijs aan de Rooms Katholieke Leergangen in Tilburg, waarna hij van 1951 tot 1954 Kerkelijke Architectuur volgde in Den Bosch. Hier werd les gegeven van docenten als Dom Hans van der Laan (1904-1991), Nico van der Laan (1908-1986) en Cees Pouderooyen (1912-1993). Allemaal Architecten die bekend waren als uitvinders van de Bossche School.

Binnen de Bossche school heeft Jan de Jong een aparte plaats. Niet alleen de beleving, als de intensiteit die hij gebruikte om de theorie te gebruiken, maar ook de eigen draai die hij aan de Bossche School gaf maakte hem een succesvol Bossche School Architect. Jan de Jong was een getalenteerd Architect met een krachtige persoonlijkheid waar hij anderen vaak en makkelijk kon overtuigen waardoor hij duidelijk zijn stempel heeft gedrukt op de Bossche School. Jan de Jong stierf op 1 Januari 2001.

Huis Jan de Jong huis, Schaijk.

Het eigen woonhuis van Jan de Jong is een duidelijk voorbeeld van hoe veel ziel hij legde in de opvattingen van de Bossche School. Zijn eigen woonhuis heeft een woonfunctie met daaraan een kantoor. Dit gebouw is gerealiseerd van 1962 tot 1967. Als eerst werden de ommuring gemaakt van het gebouw met een klein prieel. In de begin vijftiger jaren bouwde hij zijn tuin. Daarnaast bouwde hij een kleine woning als een soort model om de opdrachtgevers te laten zien wat ze konden verwachten.

Hij ontwierp een woonhuis met een kantoor. Dit pand is 25 bij 16,5 meter en bestaat uit een L vorm, met aan de westkant een hoge kantoorvleugel en aan de noordkant een lager, lang gerekt woongedeelte.

Heel het gebouw is volgens het plastische getal, en hij koost voor de 2/4, 2/5 en 1/7 verhoudingen, de klokkenstoel (woongebouw) vormt het symbool van het hele huis, de formule. Het Jan de Jong huis is zo bijzonder voor Jan de Jong, dat hij elke maat van de woning kent. Naast het huis zijn de zelf ontworpen meubels en lampen eenzelfde eenheid en ook ontworpen door de gulden snede en maatverhoudingen. Zijn uitgangspunten waren dat niet alleen de praktische en lichamelijke behoeften moeten worden vervuld maar ook heilzaam moet zijn voor verstand en geest. Het gebouw moest uit basale en sobere elementen bestaan. Iets wat vaak voorkomt in de Bossche school.

Het huis is meer dan alleen een woning. Het is een zoektocht naar de diepere gronden van de architectuur. (verwijzing naar verhoudingen van Vitruvius, Palladio, Alberti, etc.)

De aanleiding om het Jan de Jong huis te bouwen is de ontmoeting met H. van der Laan. De opvattingen van Van der Laan inspireren De Jong. Hij liet zijn Engelse landhuis geleidelijk afbreken tot het huidige ontwerp. Het geheel omvat een aantal gebouwen (zie plattegrond) Het oudste paviljoen uit begin jaren 50 staat in de tuin langs de Rijksweg. Dit was het model

om de opdrachtgevers te imponeren. Daarna bouwde De Jong een kleine woning met daar aangrenzend een hof wat hij gebruikte als tijdelijke huisvesting toen zijn Engels landhuis werd afgebroken. Het huidige hoofdgebouw, de klokkenstoel en woon hof, is in fasen gebouwd en gebouwd op de fundamenteen daarvan. Dit verklaart de scheve plattegrond.

De inspiratie voor het huidige gebouw was de tempel in Paestum die De Jong in zijn jongere jaren al eens had opgemeten. Daarvan leidde hij orde, grootte en structuur. Hij koos voor een opzet met octaven die telkens onderverdeeld werden in $2/4$, $2/5$ $1/7$. Zo ontstond: *“Een spel van ritmische verhoudingen waarin het manlijke en vrouwelijke principe aanwezig zijn, en dat geeft vrijheid”*

Het merkwaardige in het Jan de Jong huis is dat twee afgeleide maten met een authentieke maat ($1/7$) een eenheid vormen. De verhouding $2/4$ en $2/5$ zijn twee afgeleide maten. Dit leidde tot een spel van Ritmische verhoudingen dat de jong overall in zijn gebouw heeft toegepast. Het komt zowel horizontaal als verticaal voor. Het hart van het huis is de woonkamer die op de begane grond is gepositioneerd. Men wordt hier overdonderd door twee rijen kolommen die de volledige lichte van de ruimte bestrijken. Wat bijzonder is aan deze kolommen, is dat ze niet gelijk zijn. Aan de zuidelijke kant staan 5 brede kolommen, die als poorten in muren fungeren. (Opening in de muur) en aan de Noordkant staan 9 kolommen, die geen echte dimensie hebben. Deze kolommen zijn bedoeld als begeleiding van de wandelgang. De Kolommen en Muren zijn licht van kleur en de tussenwanden en plafonds zijn in donkere kleuren en materialen gesitueerd. Want volgens De Jong was dit nodig voor de beleving van de ruimte.

Zelf zegt hij het volgende over: *“Het gaat erom dat het fysieke en het geestelijke samenvallen. Kolommen dienen om een huis te dragen én om maatvoering tot stand te brengen. Pas als je niet meer kunt merken wat van die twee op de eerste plaats komt, is een optimum bereikt. Het hele huis balt zich samen in deze verstaanbare orde waarvan de massieve elementen de dragers zijn”*

Het enige struikelblok waar Jan de Jong moeite mee had was de ramen langs het hof. Zelf is hij er van bewust dat hij het graag zou willen veranderen.

“Ik maakte ze zo groot omdat de muur ertegenover helemaal dicht moest zijn om het geluid van de weg te weren. Ze hebben dus de maat $2/4$, maar achteraf had ik ze liever $2/5$ gemaakt – dan had ik nu ook geen gordijnen nodig.”